

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาสภาพการทำงานและความเป็นอยู่ของคนงานรับเหมาช่วงในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าในกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบค่าจ้าง สวัสดิการ และความมั่นคงในการทำงาน ระหว่างคนงานในบริษัทรับเหมาค่าแรงกับคนงานของบริษัทที่มีสหภาพแรงงาน โดยเจาะจงเลือกศึกษา บริษัทจิน่าฟอรัมบรา จำกัด เพราะเป็นโรงงานที่มีสหภาพแรงงานและเคยมีการยื่นข้อเรียกร้อง แต่บริษัทไม่ยอมเจรจา เนื่องจากบริษัทได้ว่าจ้าง บริษัทบราโวแอนซ์พลาย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทรับเหมาค่าแรงเข้ามาทำงานอยู่ในแถวกระบวนการผลิตเดียวกัน ส่วนวิธีการศึกษามีทั้งการรวบรวมเอกสารที่มีอยู่และการสัมภาษณ์เจาะลึกคนงานรับเหมาช่วงจำนวน 10 คน รวมทั้งการสังเกตและติดตามเยี่ยมที่พักอาศัยของคนงานเหล่านั้น

ผลจากการศึกษาพบว่า หลังจากประเทศไทยมีนโยบายเปิดการค้าเสรีเต็มรูปแบบ ทำให้มีการแข่งขันการผลิต นายจ้างหลายสถานประกอบการได้นำวิธีการต่างๆมาช่วยลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้อุตสาหกรรมของตนเองอยู่รอด เช่น การเลิกจ้างทั้งจ่ายค่าชดเชยและไม่จ่ายค่าชดเชย การยื่นข้อเรียกร้องต่อสหภาพแรงงานเพื่อขอลดสวัสดิการ การว่าจ้างบริษัทรับเหมาค่าแรงเข้ามาทำการผลิตในกระบวนการผลิตเดียวกันกับคนงานประจำ เป็นต้น

บริษัทรับเหมาค่าแรง เป็นรูปแบบการจ้างงานเหมาแบบถูกกฎหมาย แต่ส่งผลกระทบต่ออัตราค่าจ้าง สวัสดิการ และความมั่นคงในการทำงานของคนงาน เพราะคนงานรับเหมาช่วงจะได้รับค่าจ้างและสวัสดิการน้อยกว่าคนงานประจำ ส่งผลให้คนงานประจำกับคนงานรับเหมาช่วงเกิดการเปรียบเทียบและแบ่งแยก ไม่สามารถรวมตัวสร้างอำนาจต่อรอง เพราะมีวาระตรงกัน เป็นผลให้เกิดกระบวนการทำลายระบบแรงงานสัมพันธ์ตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 และยังส่งผลให้ปัญหาต่อกฎหมายคุ้มครองแรงงานและกฎหมายประกันสังคม เนื่องจากบริษัทไม่ยอมส่งเงินเข้ากองทุนทดแทน ขณะที่คนงานส่วนใหญ่ก็ไม่รู้จักกองทุนนี้

เมื่อเปรียบเทียบสภาพการจ้างระหว่างคนงานประจำกับคนงานรับเหมาช่วงพบว่า ขณะที่คนงานทั้งสองกลุ่มได้รับสวัสดิการบางอย่างเหมือนกัน นั่นคือ เบี้ยขยัน มีโรงอาหารและรถรับส่ง และมีเงินรางวัลในการทำเป้าหมายการทำงาน แต่สวัสดิการส่วนใหญ่ให้เฉพาะกับคนงานประจำ ส่วนคนงานรับเหมาช่วงไม่ได้รับ เช่น เงินโบนัส เงินช่วยค่าอาหาร การปรับค่าจ้างประจำปี การปรับเงินประจำปีกรณีรัฐบาลปรับค่าจ้างขั้นต่ำ การลดกิจ ฯลฯ โดยเฉพาะการเข้าไปอยู่ภายใต้กฎหมายคุ้มครองแรงงานและกฎหมายประกันสังคม

ส่วนปัญหาอื่นๆที่คนงานทั้งสองกลุ่มต้องเผชิญเหมือนกันก็คือ สภาพปัญหาที่เกิดจากการทำงาน ได้แก่ ปัญหาเรื่องฝุ่นฟุ้งกระจาย กลิ่นสารเคมีจากสีผ้า อาการปวดหลัง เหนื่อย ไข้ หนาวมใหญ่ เนื่องจากนั่งเย็บจักรบนเก้าอี้ที่ไม่มีพนักเป็นเวลานาน และปวดตาทั้ง 2 ข้าง เนื่องจากต้องใช้สายตาเพ่งมองชิ้นงานที่เย็บถูกเข็มเย็บผ้าตำมือ เป็นโรคกระเพาะเนื่องจากทำงานมากเพื่อให้ได้เป่างาน การเย็บนานด้วยการใช้มือทำให้นิ้วมือคดงอเพราะต้องจับชิ้นงานเป็นเวลานาน ปวดเข่าเพราะต้องยกดินฝึบ่อยๆ

ส่วนสวัสดิการด้านอื่นๆ เช่น โครงการ 30บาทรักษาทุกโรค บัตรประกันสุขภาพ กองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท หรือโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน คนงานส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงบริการ เพราะมีทะเบียนบ้านอยู่นอกพื้นที่ที่ทำงาน นอกจากนั้นคนงานส่วนใหญ่ยังขาดโอกาสทางการศึกษา โดยส่วนมากจะจบการศึกษาภาคบังคับ คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่งผลให้ขาดโอกาสในการเลือกงานทำหรือหางานได้ยากขึ้น และไม่ได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของคนงานตามกฎหมาย